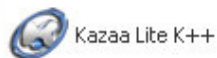

Habermas en het fenomeen peer-to-peer

Kazaa Lite K++ als portal tot een nieuwe digitale publieke sfeer

---

Filosofie van de ICT – 200300577
WG-docent Imar de Vries
Koen Leurs – 0225304
Blok 3 – 2003-2004
Werkgroep 1

Inhoudsopgave

<i>Abstract</i>	2
<i>1 Inleiding: peer-to-peer als illustratief materiaal voor de publieke sfeer?</i>	
1.1 Van cliënt-server naar peer-to-peer.....	2
1.2 Het theoretische debat rondom de publieke sfeer.....	3
1.3 Het downloaddiscours.....	4
1.4 Onderzoeksvraag.....	4
1.5 Structuur.....	4
<i>2 Toelichting onderzoeksvraag</i>	
2.1 Peer-to-peer denkkader.....	4
2.2 Het downloaddiscours binnen de netwerkmaatschappij.....	5
<i>3 Habermas' visie op de publieke sfeer</i>	
3.1 Ideaaltypisch binnen de bourgeoisie.....	6
3.2 De teloorgang van de publieke sfeer?.....	6
3.3 Peer-to-peer als 21 ^e eeuwse wapen tegen de teloorgang van de publieke sfeer?.....	7
3.3.1 De tweeledige community.....	7
3.3.2 Niet alleen de bourgeoisie garanderen een privé autonome sfeer.....	8
<i>4 Kritieken op Habermas' notie van de publieke sfeer</i>	
4.1 De visie van Fraser.....	9
4.1.1 Aanname 1: "as if".....	9
4.1.2 Aanname 2: "a nexus of multiple publics".....	10
4.1.3 Aanname 3: "private" –vs– "common good".....	11
4.1.4 Aanname 4: "civil society" –vs– "state".....	12
<i>4.2 Uit het downloaddiscours voortkomende kritiek</i>	
4.2.1 Grensvervaging.....	13
4.2.2 Grensvervaging als metafoor voor de nieuwe moraliteit.....	13
<i>5 Conclusie</i>	14
5.1 Afweging.....	14
<i>6 Discussie</i>	15
<i>7 Referentielijst</i>	16

Abstract

Aan de hand van het fenomeen Kazaa Lite K++ is onderzocht of het peer-to-peer downloaddiscours, waartoe de Kazaa Lite K++ interface toegang biedt, gezien kan worden als een publieke sfeer. Aan de hand van een koppeling van peer-to-peer kenmerken met kritieken op het theoretische debat rondom de publieke sfeer blijkt de werking van het downloaddiscours tegengas te kunnen bieden tegen het "refeudaliserend" (1996; 97) effect dat de opkomst van de massaconsumptiemaatschappij volgens Jürgen Habermas met zich mee heeft gebracht.

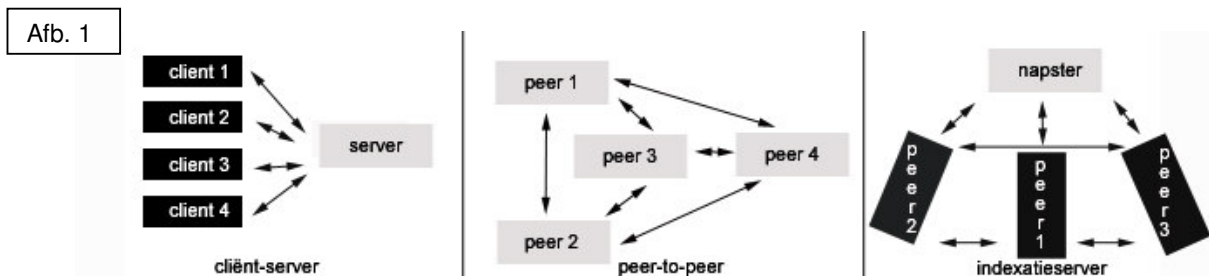
1 Inleiding: peer-to-peer als illustratief materiaal voor de publieke sfeer?

1.1 Van cliënt-server naar peer-to-peer

Het peer-to-peer netwerken is in de afgelopen vijf tot zes jaar een verzamelterm geworden voor een groep van technieken voor het mondiaal organiseren van de distributie van digitale informatie onder gebruikers; "gelijken", oftewel "peers" (De Preter, 2002; 2). Het mondiale coöperatieve karakter is hierbij van groot belang. Maar peer-to-peer als distributie model is heden ten dage nog steeds minder invloedrijk dan het "cliënt-server" model.

Dit model werd voor het eerst gebruikt aan het begin van de jaren 80. De cliënt was in dit geval de aanvrager van content en services van de server. De server verzorgde vanuit één punt de aangevraagde data. Dit distributiemodel heeft veel navolging gekregen vanaf de tweede helft van de jaren 80 (Sadoski, 1997). Het TCP/IP protocol, dat de basis vormt voor het Internet, is volgens de Preter (2002; 3) gebaseerd op dit model.

Vóór de dominantie van het "cliënt-server"-model zoals dat al jaren lang heerst als hét model voor "distributed computing" (Singh, 2001; 4) was het computernetwerkprogramma "UNIX-to-UNIX copy" zoals Bell Laboratories dat reeds in 1978 distribueerde (Castells, 2002; 25) een voorbode van de opkomst van "filesharing" zoals die plaatsvond aan het eind van de jaren '90 van de vorige eeuw. UNIX-to-UNIX copy was een UUCP-programma waarmee Unix-computers bestanden konden kopiëren van elke andere, aan het netwerk gekoppelde, Unix-computer. Dit programma creëerde een aanzienlijke uitbreiding voor de praktijk van computercommunicatie (idem) en is te zien als een constituerende factor voor de opkomst van het fenomeen "peer-to-peer filesharing". Moro et al. stellen in *Agents and Peer to Peer computing* dat: "P2P systems are intended for applications requiring high level of cooperation and communication" (2002; 1).

Napster valt tussen het cliënt-server model en het peer-to-peer model van distributie in te plaatsen (Afb. 1). Napster maakte namelijk indexatielijsten van het aanbod en plaatste deze op een centrale server. Gebruikers van het Napster netwerk konden via deze indexaties vernemen van welke gebruiker ze welk bestand konden downloaden. Deze lijsten hebben Napster de kop gekost, doordat de RIAA (Record Industry Association of America) deze gebruikerslijst destijds opgeëist heeft. KaZaa Media Desktop is echter een goed voorbeeld van een optimaal functionerend peer-to-peer netwerk, omdat het slechts werkt als intermediair van digitale informatie zonder zelf indexaties van de content te maken (Gardeniers, 2004). Vandaar dat er in dit onderzoek gekeken wordt naar KaZaa. Hierbij moet echter opgemerkt worden dat de gehackte versie van KaZaa Media Desktop (KMD), Kazaa Lite K++ (K-Lite K++) gebruikt zal worden als illustratief fenomeen. Deze versie biedt enkele voordelen ten opzichte van de originele versie. Verderop in dit betoog zal er dieper op deze voordelen ingegaan worden.

1.2 Het theoretische debat rondom de publieke sfeer

Het doel van deze paper is te onderzoeken in hoeverre de coöperatieve en communicatieve elementen binnen een peer-to-peer omgeving als Kazaa Lite K++ , zoals hierboven omschreven, passen binnen het theoretische discours van de publieke sfeer zoals dat gedefinieerd is in de werken van Jürgen Habermas. “While most of his more theoretical endeavours include heavy doses of philosophical abstraction and specialized vocabulary drawn from a variety of fields, *The structural transformation of the public sphere* employs a less technical sociological jargon and includes more illustrative material. In his monograph the theoretical discourse is often interrupted by talk of coffee houses, newspaper circulation or literary salons” (Holub, 1991; 3). Het illustratieve materiaal maakt het theoretische discours van Habermas aangaande de publieke sfeer toegankelijk. Hierdoor wordt een basis gelegd voor een koppeling met een interessant, opkomend fenomeen in de hedendaagse ICT praktijk; namelijk het peer-to-peer delen van bestanden.

Holub stelt dat Habermas zich aangetrokken voelde tot de notie van een publieke sfeer door dat deze zijn inziens “a foundation for a critique of society based on democratic principles” kon creëren (idem). “The public sphere is a realm in which individuals gather to participate in open discussions” (idem). In deze paper wordt onderzocht of een peer-to-peer model op deze manier een digitale publieke sfeer kan vormen.

1.3 Het downloaddiscours

Ter verduidelijking wil ik hierbij de term downloaddiscours¹ gebruiken. Deze term zie ik als een metafoor voor het up- en downloadgedrag van participerende entiteiten binnen peer-to-peer omgevingen. Fraser stelt dat "in order to signal that they are parallel discursive arenas where members of subordinated social groups invent and circulate counterdiscourses, which in turn permit them to formulate oppositional interpretations of their identities, interests, and needs" (1990; 67). Zij stelt dat bepaalde personen zich binnen parallel aan de publieke sfeer liggende arena's kunnen bevinden. In deze paper wordt onderzocht of het downloaddiscours een dergelijke constituerende werking kan hebben en dus te zien is als een "counterdiscourse".

1.4 Onderzoeksvraag

Aan de hand van bovenstaande gegevens is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

"Constitueert het downloaddiscours binnen Kazaa Lite K++ een digitale publieke sfeer?"

1.5 Structuur

Om deze vraag te beantwoorden zal ik allereerst dieper op het wenselijke denkkader van peer-to-peer ingaan, vervolgens expliciteer ik het downloaddiscours door het te koppelen aan Castells "netwerkmaatschappij" (2002; 14). In het hierop aansluitende betoog wordt de ideale publieke sfeer zoals Jürgen Habermas deze gedefinieerd heeft omschreven. Aansluitend wordt hier een koppeling met peer-to-peer bestandsdistributie mee gemaakt. Hierna worden kritieken die geuit zijn op Habermas' visie op de publieke sfeer behandeld en gekoppeld aan het downloaddiscours. Afsluitend volgt de conclusie en afweging en de discussie.

2 Toelichting onderzoeksvraag

2.1 Peer-to-peer denkkader

Voor een volledig begrip van het denkkader in relatie tot peer-to-peer is het van groot belang te weten hoe ik dit verschijnsel interpreteer. Een P2P systeem kan in essentie gekenmerkt worden door een (1) gedeelde (en daardoor dynamische), (2) gedecentraliseerde en (3) autonome architectuur (De Preter, 2002; 4). Binnen het denkkader van deze paper worden de volgende definities gehanteerd:

---

¹ Deze term heb ik voor het eerst geïntroduceerd in een gezamenlijk geschreven onderzoekspaper getiteld *P2P-Activisme; Kazaa Lite K++ als portal tot het postmodernistisch landschap* tijdens de cursus New media, new citizenship (2004; semester 1, blok 2).

1. "P2P computing is a network-based computing model for applications where computers share resources and services via direct exchange" (Moro et al., 2002; 2). In elk P2P netwerk staat het delen van bronnen centraal. Doordat het mondiale aanbod aan constante verandering onderhevig is, heeft het een dynamisch karakter.
2. "P2P refers to a class of systems and applications that employ distributed resources to perform a critical function in a decentralized manner. The resources encompass computing power, data (storage and content), network bandwidth, and presence (computers, human and other resources)" (Melville et al., 2002; 2). Het decentraal downloaden waartoe de interface van Kazaa Lite K++ toegang biedt, vindt zijn oorsprong in het ontbreken van een centrale server in bepaalde P2P netwerken.
3. Essentieel voor alle P2P architecturen is hun autonome werking. Dit is een gevolg van het hiervoor vermelde kenmerk van decentralisatie. Doordat er geen centrale besturing meer bestaat, zal de organisatie en sturing van een P2P systeem op het netwerk niveau zelf moeten plaatsvinden (De Preter, 2002; 4). De gebruikers bepalen de organisatie van het netwerk immers door hun download- en uploadgedrag. Aan de hand hiervan valt er vast te stellen dat het downloaddiscours gekarakteriseerd kan worden aan de hand van zijn zelfgereguleerde, fluctuerende structuur.

2.2 Het downloaddiscours binnen de netwerkmaatschappij

Peer-to-peer omgevingen zijn te zien als een resultaat van wat Castells de ontwikkeling tot "de netwerkmaatschappij" noemt. Volgens hem kwamen er in het laatste kwart van de twintigste eeuw drie onafhankelijke processen bij elkaar die een nieuwe op netwerken gebaseerde sociale structuur aankondigden; (1) de behoeften van de economie aan flexibel management en de mondialisering van kapitaal, productie en handel, (2) de eisen van de maatschappij waarin de waarden van individuele vrijheid en open communicatie overheersend werden en (3) de revolutie in de micro-elektronica. "Onder deze omstandigheden veranderde het internet van een obscure technologie waar buiten het gesloten wereldje van computerwetenschappers, hackers en alternatieve gemeenschappen weinig mee te doen was, in een hefboom voor de overgang naar een nieuwe maatschappijvorm – de netwerkmaatschappij" (Castells, 2002; 14).

Het downloaddiscours kan gekarakteriseerd worden aan de hand van de kenmerken van de netwerkmaatschappij. "Flexibel management" en "mondialisering" heeft immers zoals ik onder 2.1 omschreef plaatsgevonden, zei het met afwezigheid van een winstoogmerk. "Individuele vrijheid" en "open communicatie" zijn belangrijke structuren die de participerende entiteiten de macht geven om naar behoeven te downloaden en uploaden. Hiermee

reguleren ze eveneens het netwerk. Ten slotte de “revolutie”, deze is binnen peer-to-peer omgevingen te zien in het licht van de vergrote kansen, mogelijk gemaakt door technische innovatie, om te participeren binnen het zelfgevoerde downloaddiscours.

3 Habermas' visie op de publieke sfeer

3.1 *Ideaaltypisch binnen de bourgeoisie*

De ideaaltypische voorstelling die Habermas had van de publieke sfeer en volgens hem gerealiseerd was in de 18e eeuw, heeft hij als volgt omschreven: “By public sphere we mean first of all a domain of our social life in which such a thing as public opinion can be formed. Access to the public sphere is open in principle to all citizens [...] A portion of the public sphere is constituted in every conversation in which private persons come together to form a public” (1996; 92). In principe is de publieke sfeer toegankelijk voor alle burgers, maar volgens Habermas zijn enkel privé personen afkomstig uit de bourgeoisie capabel om een publieke sfeer te vormen: “the bourgeois public sphere can be understood as the sphere of private persons assembled to form a public” (idem; 94). Dit komt volgens Habermas omdat “The bourgeois are private persons; as such, they do not ‘rule’” (idem, 95). De bourgeois waren, anders dan andere burgers, in staat om in een publieke discussie onafhankelijk van commercie en politiek een transformatie van de autoriteit te bewerkstelligen; “the bourgeois public opposes to the principle of established authority [in a way it, KL] aims at a transformation of authority as such, not merely the exchange of one basis of legitimation for another” (idem). Enkel de bourgeoisie zouden aan het liberale beeld van de publieke sfeer voldoen “they guarantee society as a sphere of private autonomy; opposite it stands a public power limited to a few functions; between the two spheres, as it were, stands the domain of private persons who have come together to form a public and who, as citizens of the state, mediate the state with the needs of bourgeois society, in order, as the idea goes, to thus convert political authority to ‘rational’ authority in the medium of the public sphere” (idem). Bijvoorbeeld het arbeidersvolk zou volgens Habermas niet in staat zijn om een publieke sfeer te vormen waarin privé-autonomie gegarandeerd zou kunnen worden. Doordat de (politieke) autoriteiten door de werking van de publieke sfeer op de hoogte gesteld konden worden van de noden van de bourgeoisie, zouden deze vervolgens als ‘rationeel’ bestempeld kunnen worden.

3.2 *De teloorgang van de publieke sfeer?*

De teloorgang van de publieke sfeer is te illustreren aan de hand van de opkomst van kranten en tijdschriften. Allereerst werden kranten met open armen ontvangen. “From mere institutions for the publication of news, newspapers became the vehicles and guides of public opinion as well, weapons of party politics” (Bücher, geciteerd in Habermas, 1996; 95). De gedachte hierbij was dat de pers een institutie van het publiek bleef, omdat het in staat was

om “provide and intensify public discussion” (Habermas, 1996; 96). Hoewel de publieke discussie gevoed en geïntensiveerd kon worden, was het niet slechts meer een “organ for the conveyance of information” maar toch ook “not yet a medium of consumer culture” (idem). Het werd echter wel een consumentenmedium, toen journalisten in gingen spelen op de persoonlijke behoeften van het volk; “het sphere of publicness was changed by an influx of private interests that achieved privileged representation within it” (idem).

“With the spread of the press and propaganda, the public expanded beyond the confines of the bourgeoisie. Along with its social exclusivity the public lost the cohesion given it by institutions of convivial social intercourse and by a relatively standard of educations. Accordingly, conflicts which in the past were pushed off into the private sphere now enter the public sphere” (idem). Habermas stelt dat er in de opkomst van de consumptiemaatschappij een “refeudalisatie” heeft plaatsgevonden. “The public sphere, which must now mediate these [private, KL] demands, becomes a field for competition among interests in the cruder form of forcible confrontation” (idem). De in de publieke sfeer terechtgekomen privé-belangen van mindergeschoolden hebben een teloorgang van de publieke sfeer berokkend, aldus Habermas.

3.3 Peer-to-peer als 21e eeuwse wapen tegen de teloorgang van de publieke sfeer?

Habermas heeft eveneens gesteld dat “Citizens act as a public when they deal with matters of general interest without being subject to coercion; thus with the guarantee that they may assemble and unite freely, and express and publicize their opinions freely” (1996; 92). De peer-to-peer omgeving van Kazaa Lite K++ laat gebruikers een vrije invulling geven van hun gewenste downloaddiscours. In dit downloaddiscours van K-Lite K++ is een twee-ledige community te herkennen waarin entiteiten zich op een vrije manier kunnen uiten én de kans geboden krijgen om te publiceren.

3.3.1 De tweeledige community

Aan de ene kant kan de Kazaa Lite peer-to-peer omgeving gezien worden als “a distributed P2P cache for caching large multimedia files” (Kangasharju et al. 2002; 2) terwijl het eveneens de mogelijkheid om een “social network” (Gulia & Wellman, 1999; 169) te vormen in zich draagt.

De K-Lite K++ gebruikers krijgen binnen de interface de mogelijkheid om zich te manifesteren binnen een van de ‘IRC-based’ chatboxen. In deze chatboxen kunnen participerende entiteiten een publiek vormen waarin ze vrijelijk hun mening kunnen uiten en delen met anderen. Op deze manier kan het publiek op de volgende manier een publieke sfeer vormen: “the public sphere as a sphere mediating between state and society, a sphere in which the public as the vehicle of public opinion is formed” (Habermas, 1996; 93).

Met het oog op dit onderzoek hoeft er geen onderscheid gemaakt te worden tussen een offline publieke sfeer en een online publieke sfeer. Wellman stelt illustrerend dat “an electronic group is virtually a social network” (1996; 1). Hiermee doelt hij op het feit dat er volgens hem geen onderscheid hoeft te zijn tussen participanten binnen een computernetwerk en participanten binnen een bepaald sociaal netwerk in de offline wereld. Diegenen die communiceren binnen een virtuele wereld combineren onder andere informatieoverdracht, vriendschap, (emotionele) steun en dienstverlening (Walther, geciteerd in Wellman, 1996; 13).

Het publicatie element kan geplaatst worden binnen de andere invulling van community; de “cache”. Een cache kan aan de hand van Kangasharju et al. worden omschreven als een veilige schuilplaats voor data opslag (2002; 2). Illusterend stellen ze dat; “in contrast with a file system, the goal of a P2P community is not to provide strong file persistence, but instead maximal content availability. Thus, in a P2P community, the number of replicas of an file depends on the popularity of the file” (idem). Een peer-to-peer omgeving biedt dus als het ware een decentrale buffer voor digitale informatie. K-Lite K++ gebruikers kunnen naar eigen wens invulling geven aan deze buffer.

Deze twee ‘community-verschijningsvormen’ vormen virtuele ruimtes die een zeer gevarieerd publiek samen kunnen brengen.

3.3.2 Niet alleen de bourgeoisie garanderen een privé autonome sfeer

Enkel de bourgeoisie zou aan het liberale beeld van de publieke sfeer voldoen “they guarantee society as a sphere of private autonomy” (Habermas, 1995; 95). De invulling van de structuur van het peer-to-peer netwerken biedt eveneens de mogelijkheid om een persoonlijk autonome invulling te geven aan de publieke sfeer. De zelfregulerende werking van dit netwerkmodel is autonoom te noemen in de zin van dat de gebruiker het aanbod zelf constitueert. Doordat een participant binnen het netwerk een bepaald bestand in zijn “my shared files” folder zet, neemt hij de functie van producent in, aangezien hij het bestand publiceert. De gepubliceerde bestanden zijn openbaar toegankelijk voor de andere participanten binnen het netwerk.

De autonoomheid van de participerende subjecten loopt parallel aan de tweeledige structuur van de community eveneens tweeledig te noemen. De hierboven behandelde zelfregulering is een goed voorbeeld van hoe een “cache” \ buffer autonoomheid bewerkstelligd. Maar de IRC-chatboxen bieden eveneens “a sphere in which the public as the vehicle of public opinion is formed” (Habermas, 1995; 95). Gelijkgestemde liefhebbers van vrije informatie kunnen bijeenkomen binnen een digitaal, publiek opinie vormend vehikel: een IRC-community.

4 Kritieken op Habermas' notie van de publieke sfeer

Aansluitend op bovenstaande constatering dat niet alleen de bourgeoisie in staat blijkt te zijn om een autonome invulling te geven aan een publieke sfeer, is er meer kritiek geuit op Habermas' notie van de publieke sfeer.

4.1 De visie van Fraser

De kritiek van Fraser op de notie van publieke sfeer van Habermas richt zich vooral op de toepasbaarheid van de publieke sfeer in de hedendaagse tijd. Hierbij vindt ze de focus van Habermas op uitsluitend de bourgeoisie werkend als een beperkende factor. Volgens haar dient deze visie verruimt te worden. In de vorm van een bediscussiëring van vier aannames definieert ze haar ideale notie van de publieke sfeer. Deze bediscussiëring is te koppelen aan de mogelijkheden die peer-to-peer filesharing bieden.

Allereerst zal de verwerpelijkheid van de "as if" gedachte behandeld worden. Vervolgens wordt het voordeel van meerdere "publics" omschreven, waarna ten derde de voor en nadelen van "private interests" binnen de publieke sfeer afgewogen worden. Afsluitend wordt de vervagende grens tussen de hedendaagse maatschappij en staat geïllustreerd.

4.1.1 Aanname 1: "as if"

"The assumption that it is possible for interlocutors in a public sphere to bracket status differentials and to deliberate "as if" they were social equals; the assumption, therefore, that societal equality is not a necessary condition for political democracy" (Fraser, 1990; 62). In haar bespreking van wat ze "intrapublic relations" (idem; 65) noemt, stelt ze dat "we should recall that the bourgeois conception of the public sphere requires bracketing inequalities of status [...] This public sphere was to be an arena in which interlocutors would set aside such characteristics as differences in birth and fortune and speak to one another as if they were social and economic peers. The operative phrase here is "as if". In fact the social inequalities among the interlocutors were not eliminated, but only bracketed" (idem; 63).

Het 'tussen haakjes plaatsen' van verschillen tussen de participanten in de publieke sfeer is volgens Fraser niet genoeg. Het kan juist een negatieve werking hebben "such bracketing usually works to the advantage of dominant groups in society and to the disadvantage of subordinates" (idem; 64). Deze gedachtegang volgend, valt er vast te stellen dat Habermas zijn notie van de publieke sfeer niet gebaseerd heeft op gelijkheid en eenheid van de gebruikers, maar op de verschillen tussen gebruikers. De verschillen werden niet geëlimineerd, maar er werd niet naar omgekeken. Hierdoor werd er niets gedaan om de verschillen te verkleinen of op te heffen. Vandaar de volgende stelling van Fraser "it is a

necessary condition for participatory parity that systemic social inequalities be eliminated” (idem; 65).

Om een participerende eenheid binnen de publieke sfeer te creëren moet er niet met oogkleppen op naar de verschillen gekeken worden, maar moet er iets gedaan worden om de verschillen te verkleinen. Kazaa Lite K++ biedt de mogelijkheid een universele participerende eenheid te creëren. In tegenstelling tot de originele versie, KaZaa Media Desktop, beschikken K-Lite K++ gebruikers namelijk over de mogelijkheid om hun “participation level” te verhogen tot het optimale niveau (Slyck Tom, 2003). In de K-Lite K++ is de standaard configuratie zelfs reeds op dit optimale niveau afgestemd. Met deze instelling hebben alle gebruikers dezelfde mogelijkheden tot participatie, iedereen kan namelijk op een optimale snelheid downloaden van alle andere participerende gebruikers. Op deze manier biedt peer-to-peer de mogelijkheid om tot een echte eenheid te komen binnen een zelfgevormde publieke sfeer. Gebruikers hoeven immers niet van een bepaalde achtergrond te komen of een bepaalde status binnen een maatschappij in te nemen.

Daarnaast krijgen gebruikers van K-Lite K++ de mogelijkheid aangereikt om te participeren binnen de verschillende chatboxen. Hierbij worden geen ingangseisen gesteld, elke gebruiker kan hier participeren. De participerende entiteit kan zich binnen deze community voor doen zoals hij zelf wenst; waardoor de verschillen in bijvoorbeeld status, etniciteit en locatie overwonnen kunnen worden.

Een binnen een peer-to-peer community geconstitueerde publieke sfeer is aldus in de kern verschillend met de publieke sfeer zoals Habermas die heeft gezien in het handelen van de bourgeoisie in de tweede helft van de 18^e eeuw.

4.1.2 Aanneme 2: “a nexus of multiple publics”

“The assumption that the proliferation of a multiplicity of competing publics is necessarily a step away from, rather than toward, greater democracy, and that a single, comprehensive public sphere is always preferable to a nexus of multiple publics” (Fraser, 1990; 62).

In haar bespreking van wat ze “interpublic relations” (idem; 66) noemt, stelt ze dat “in stratified societies, arrangements that accommodate contestation among a plurality of competing publics better promote the ideal of participatory parity than does a single, comprehensive, overarching public” (idem). Als er namelijk een overkoepelend publiek gevormd zou moeten worden, zouden er vele individuen geen toegang vinden. “Members of subordinated groups would have no arenas for deliberation among themselves about their needs, objectives, and strategies” (idem).

Fraser stelt dat ondergeschikte individuen zich bijeen kunnen scharen in “subaltern counterpublics in order to signal that they are parallel discursive arenas where members of

subordinated social groups invent and circulate counterdiscourses” (idem; 67). Het eerder besproken downloaddiscours is een goede illustratie van een dergelijk “counterdiscourse”. Gelijkgestemde liefhebbers van vrije informatie worden namelijk door ‘doorgeefluiken’ als K-Lite K++ in staat gesteld om zich te uitten en wordt de mogelijkheid geboden om te publiceren. Op deze manier vormen participanten binnen het netwerk, waartoe K-Lite K++ toegang geeft, een “subaltern counterpublic”. Het tweeledige karakter van de communities waartoe het downloaddiscours toegang geeft is hierbij een illustratie van een dieper liggende indeling van meerdere “publics” (idem).

4.1.3 Aannname 3: “private” –vs– “common good”

“The assumption that discourse in public spheres should be restricted to deliberation about the common good, and that the appearance of “private interests” and “private issues” is always undesirable” (Fraser, 1990; 62). Passend stelt Fraser hierop “Let me remind you that it is central to Habermas’ account that the bourgeois public sphere was to be a discursive arena in which “private persons” deliberated about “public matters” (idem; 72). In een publieke sfeer komen ‘privé personen’ bijeen om te praten over zaken die volgens hén van maatschappelijk oftewel publiek belang zijn. Volgens Fraser betekent optimaal participeren de mogelijkheid om te uitten in “one’s own voice” (idem; 66). Het is alleen de grote vraag of alle participanten universeel denken over welke zaken van publieke belang zijn en welke niet. “Only participants themselves can decide what is and what is not of common concern to them. However there is no guarantee that all of them will agree” (idem).

Universeel afgebakende denkkaders zijn afwezig in het voorstellingsvermogen van de mens, het is daarom onzinnig te noemen dat privé belangen niet meegenomen dienen te worden binnen een publieke sfeer. “According to Habermas, the idea of a public sphere is that of a body of ‘private’. persons” assembled to discuss matters of “public concern” or “common interest” (idem; 65). Binnen het downloaddiscours is een bestand van “common interest” het best beschikbaar; het aantal replica’s hangt namelijk zoals omschreven in paragraaf 3.3.1 af van zijn populariteit. Het is echter van groot belang dat “private persons” een eigen inbreng binnen het systeem brengen, aangezien deze deel uit maken van het dynamische karakter dat een peer-to-peer netwerk definieert. Eén specifieke inbreng binnen het netwerk kan menigmaal gekopieerd worden en op deze manier populair worden en zo van “common interest” worden.

Zoals een bepaald bestand van “common interest” kan worden, kan ook een bepaalde chatbox dat worden. Gebruikers hebben namelijk de mogelijkheid om zelf chatboxen te creëren die ze een eigen naam mee kunnen geven. Daarnaast bieden de verschillende “publics” in de vorm van een grote diversiteit aan chatboxen de mogelijkheid

aan gebruikers om zich te manifesteren en te discussiëren over zaken die minder van maatschappelijk belang zijn.

Opgemerkt hierbij moet worden dat een privé gebruiker die participeert binnen het peer-to-peer netwerk van Kazaa Lite K++ indien gewenst tot op zekere hoogte privé kan blijven. De gebruiker heeft namelijk een grote mate van anonimiteit binnen het downloaddiscours, doordat hij kan onder “K++ geavanceerde opties” kan kiezen om zijn traceerbaarheid te verminderen door de optie “sla geen netwerk IP adressen op in DAT bestanden” aan te vinken. Bestanden met de .dat-extensie zijn de tijdelijke bestanden die opgeslagen worden tijdens het downloaden van bestanden binnen de K-Lite K++ omgeving. Door het aanvinken van deze optie wordt de traceerbaarheid van circulerende bestanden bemoeilijkt.

4.1.4 Aannname 4: “civil society” –vs– “state”

“The assumption that a functioning democratic public sphere requires a sharp separation between civil society and the state” (Fraser, 1990; 63). Fraser stelt hierbij dat de hedendaagse “achievement of parliamentary sovereignty, therefore, the line separating (associational) civil society and the state is blurred” (idem; 75). Hierdoor is een scherpe afscheiding in onze tijd onmogelijk geworden. Er dient echter een onderscheid gemaakt te worden tussen institutionele invloeden in onze tijd en institutionele invloeden in de “egalitarian society” (idem).

Gelet op de publieke sfeer die geconstitueerd kan worden binnen het downloaddiscours, valt op te merken dat overheidsinstanties slechts een zeer beperkte invloed kunnen uitoefenen. De hierboven genoemde optie “sla geen netwerk IP adressen op in DAT bestanden” bemoeilijkt de traceerbaarheid. Daarnaast kan de overheid het netwerk niet reguleren, aangezien zelfregulering de kernwaarde van het netwerk is. Kazaa Lite K++ gebruikers hebben nog een troef in handen om institutionele bemoeienis een halt toe te roepen, in de vorm van het programma “IP Blocker Updater”. Dit programma zit in het softwarepakket dat een gebruiker installeert bij de volledige installatie van Kazaa Lite K++. “IP Blocker Updater” stelt K-Lite K++ gebruikers in staat om bestanden te weren die van gouvernementele organisaties af zouden kunnen komen. Doordat er bepaalde IP-nummers geblokkeerd worden, worden gebruikers afgeschermd tegen mogelijke overheidsbemoeienis. Op deze manier wordt de gebruiker in staat gesteld om het ideaal van “unrestricted rational discussion” (idem; 66) te bereiken binnen het downloaddiscours. Het downloaddiscours blijft immers in handen van het autonoom te noemen publiek.

4.2 Uit het downloaddiscours voortkomende kritiek

4.2.1 Grensvervaging

Doordat K-Lite K++ zijn gebruikers in staat stelt om alle denkbare digitale bestanden gratis te verkrijgen, raakt de notie tussen wat de grens tussen publiek en privé is vertroebeld.

Historisch gezien hebben mediaconsumenten het acceptabel gevonden om aangekochte producten op een kleine basis te verspreiden, “even though strong norms against large scale copying and/or selling of media were prevalent” (Strahilevitz, 2003; 22-24).

Deze kleine basis is met de opkomst van peer-to-peer netwerken getransformeerd tot een mondiale verspreiding. “With the decrease in transaction costs precipitated by the emergence of peer-to-peer (“P2P”) file-swapping networks, “sharing” norms were expanded to include file-swapping over P2P networks, as these networks allowed expansive access to media content without the stigma of seeking personal gain associated with large scale pirating and selling activities, despite the wide reach of these networks” (Gasser et al., 2004; 2). Gebruikers van K-Lite K++ kiezen er bewust voor om zonder winstoogmerk of persoonlijk voordeel te participeren binnen het downloaddiscours.

4.2.2 Grensvervaging als metafoor voor de nieuwe moraliteit

De eerder genoemde vervagingen van “private” versus “common good” en “civil society” versus “state” sluiten goed op deze constatering aan. Leland noemt de vervaging van de definiëring van het privé en het publieke domein “a metaphor for the new morality. As long as you can get it, it doesn't matter how. As their favorite musicians recombine digital samples to create new music, downloaders recombine digital songs in new contexts” (2003; 1). De enorme populariteit van het gebruik van de mogelijkheid om gedownloadde bestanden wederom te publiceren getuigt van deze nieuwe moraliteit. Individuele gebruikers hebben namelijk persoonlijk in eerste instantie geen baat bij het delen van de door hun gedownloadde bestanden. De diepere werking die ze ermee in stand houden; oftewel het optimaal houden van de “cache” is hierbij echter van belang voor elke participant binnen het netwerk.

5 Conclusie

Aan de hand van het fenomeen Kazaa Lite K++ is onderzocht of het peer-to-peer downloaddiscours gezien kan worden als een publieke sfeer.

In hoofdstuk 3.3 werd geconstateerd dat participanten binnen het downloaddiscours van K-Lite K++ in staat gesteld worden om zich te uitten én de mogelijkheid aangeboden krijgen om te publiceren binnen het peer-to-peer netwerk. Aan de hand van de tweeledig te noemen karakteristiek van de community binnen de K-Lite K++ interface werd in paragraaf 3.3.2 vastgesteld dat niet alleen de bourgeoisie een privé autonome publieke sfeer kan garanderen.

In hoofdstuk 4 werd onder andere de kritiek van Nancy Fraser over Habermas' opvatting van de publieke sfeer gekoppeld aan specifieke eigenschappen van het peer-to-peer downloaddiscours. In paragraaf 4.1.1 kwam naar voren dat het nieuwe discours de mogelijkheid biedt om zonder oogkleppen een nieuwe publieke sfeer te creëren. Het downloaddiscours blijkt namelijk niet gebaseerd te zijn op verschillen, zoals de publieke sfeer volgens Habermas, maar op eenheid. In paragraaf 4.1.2 werd aangetoond dat het participanten binnen het peer-to-peer netwerk waartoe K-Lite K++ toegang biedt een "subaltern counterpublic" (Fraser, 1990; 62) vormen. Het downloaddiscours blijkt een goed functionerende illustratie van een "counterdiscourse" (idem) te zijn. In paragraaf 4.1.3 werd onder andere de opvatting van maatschappelijk belang ("common good") onderzocht. Hieruit bleek dat persoonlijke belangen van groot belang zijn binnen de zelfregulerende werking van een peer-to-peer netwerk. In paragraaf 4.1.4 wordt gewezen op de kracht die Kazaa Lite K++ de participant biedt. Paragraaf 4.2 biedt inzicht in de uit het downloaddiscours voortkomende kritiek op Habermas' notie van de publieke sfeer. Hieruit komt in paragraaf 4.2.1 en 4.2.2 naar voren dat dit nieuwe discours grensvervaging veroorzaakt, welke een nieuwe moraliteit onder zijn participanten verspreid.

5.1 Afweging

In tegenstelling tot Habermas' notie van de teloorgang van de publieke sfeer ten tijde van de opkomst van de consumptiemaatschappij; biedt de werking van een peer-to-peer netwerk tegengas ten opzichte van de "refeudalization" (1996; 97) van de publieke sfeer. Deze "refeudalization" had volgens Holub destijds de volgende werking "The public opinion of the private people assembled to form a public no longer retained a basis of unity and truth; it degenerated to the level of a subjective opinion of the many" (Holub, 1991; 5). Door de "cache" optimaal te houden en de "IRC-chatboxen" te bemannen reguleren participanten het downloaddiscours. Doordat zelfregulering een kernwaarde is binnen dit discours valt te stellen dat er een nieuwe gedachtegang, gebaseerd op eenduidigheid, is gevormd binnen het autonoom te noemen up- en downloadgedrag van de participerende entiteiten.

In tegenstelling tot de 'refeudaliserend' werkende massamedia tijdens de opkomst van de consumptiemaatschappij dient Kazaa Lite K++ als een portal tot een nieuwe digitale publieke sfeer. Hierbij is het downloaddiscours te zien als een intermediair.

6 Discussie

Er is een digitale publieke sfeer te herkennen binnen peer-to-peer omgevingen. Zullen spoofing (het verspreiden van onjuiste bestanden binnen het netwerk) de zelfregulerende werking van een peer-to-peer netwerk kunnen overstijgen en op deze manier leiden tot een snelle teloorgang van deze nieuwe publieke sfeer? Deze trend zou de publieke sfeer namelijk kunnen verzwakken aangezien op deze manier de autonome kracht van de individuele gebruiker verstoord zou kunnen worden. Dit dient in toekomstig onderzoek geanalyseerd te worden.

Referentie lijst

- Castells, M., *De melkweg van het internet*. Amsterdam 2003.
- Fraser, N., 'Rethinking the Public Sphere. A Contribution to the Critique of Actually Existing Democracy'. In: *Social Text* nr. 25/26. (1990). 56-63.
- Gardenier, H., 'KaZaa: Het paard van Troje'. In: *E-Law Symposium* 08 apr 2004. Universiteit van Tilburg.
- Gasser, U., McGuire, M., Harlow, J., Graaff, S. van der. 'Understanding Key Social Norms Issues in Developing Digital Media Distribution Models. Research proposal'. *Berkman Center for Internet & Society i.s.m. Gartner2*. (2004, nog te publiceren).
- Habermas, J., 'The Public Sphere', in: *Media Studies. The Reader* Eds.: Marris, P., Thornham, S. nr I. (1996). 91-97.
- Holub, R.C., *Jürgen Habermas. Critic in the public sphere*. London 1991.
- Kangasharju, J., Ross, K. W., Turner, D. A., 'Adaptive content management in structured P2P communities'. 2002. (<http://cis.poly.edu/~ross/papers/AdaptiveContentManagement.pdf> laatst bezocht: 11 april 2004). 1-14.
- Leland, J., 'Beyond File Sharing, A Nation of Copiers'. In: *The New York Times Company, NYtimes.com*. 14 september 2003. (http://www.dgl.com/he/readings/beyond_file_sharing_a_nation_of_copies.pdf laatst bezocht: 10 april 2004).
- Melville, L. Walkerdine, J., Sommerville, I., 'Ensuring dependability of P2P applications at architectural level. Technical Report'. Lancaster 2002. (<http://polo.lancs.ac.uk/p2p/documents/propertiesdeliverable.pdf> laatst bezocht: 9 januari 2004).
- Moro, G., Ouksel, A.M., Claudio S., 'Agents and Peer-to-Peer Computing: A Promising Combination of Paradigms', In: *Agents and Peer-to- Peer Computing. First International Workshop. AP2Pc 2002. Revised and Invited Papers*. Eds.: Moro, G., Koubarakis, M., Berlin H. (2003) 1-13.

- Preter, C. de, 'P2P. Een inleiding tot de werking van peer-to-peer systemen'. In: *ICR* .nr. 314. (2002) ([http://www.law.kuleuven.ac.be/icri/publications/314 Artikel%20Kluwer%20Media%20Regulation%20of%20peer-to-peer%20systems_ndl.pdf](http://www.law.kuleuven.ac.be/icri/publications/314%20Artikel%20Kluwer%20Media%20Regulation%20of%20peer-to-peer%20systems_ndl.pdf)?where laatst bezocht: 12 april 2004).
- Sadoski, D., 'Client/Server Software Architectures. An Overview'. In: *Carnegie Mellon Software Engineering Institute*. (2004) (http://www.sei.cmu.edu/str/descriptions/clientserver_body.html laatst bezocht: 10 april 2004).
- Singh, M., 'Peering at Peer-to-Peer Computing'. In: *IEEE INTERNET COMPUTING* Jan – Feb (2001) (<http://www.csc.ncsu.edu/faculty/mpsingh/papers/columns/bi-5-1-01.pdf> laatst bezocht: 10 april 2004).
- Slyck, T., 'Kazaa Lite Help Section'. In: *kazaahelp.chm*. (Inbegrepen bij volledige installatie Kazaa Lite Versie 2.4.2. Bestandsnaam: kazaahelp.chm) (2003).
- Strahilevitz, L. J., Charismatic Code, Social Norms, and the Emergence of Cooperation on the File-Swapping Networks. In: *Virginia Law Review* Nr.89, (2003) (<http://cyber.law.harvard.edu/media/uploads/72/4/strelivutz-clip.pdf> laatst bezocht 11 april 2004).
- Wellman, B., "An electronic group is virtually a social network". In: Kiesler, S., *Culture of the Internet*. Hillsdale (1997) (www.chass.utoronto.ca/~wellman/publications/electronicgroup/electronicgroup.pdf laatst bezocht: 10 april 2004).

Illustratie kaft

- Blankesteyn, H. 'De wereld een jukebox. Miljarden gratis songs met MP3'. In: *NRC Handelsblad Magazine*. 13 december 2003. 28.